

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia grudnia 2010 r.

**Ksiądz
Tadeusz Zaleski
Prezes Zarządu Krajowego
Fundacji im. Brata Alberta
Radwanowice 1
32-064 Rudawa**

P/10/143
LKR-4101-15-14/2010

Wystąpienie pokontrolne

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła – na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.) – kontrolę Fundacji im. Brata Alberta (Fundacji) w zakresie organizacji i finansowania Warsztatu Terapii Zajęciowej w Trzebini (WTZ) przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w okresie 2008 – 2010 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym przez Wiceprezesa Fundacji Katarzynę Malara w dniu 24 listopada 2010 r. i omówione na naradzie pokontrolnej w dniu 25 listopada 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, stosownie do art. 60 ustawy o NIK, przesyła niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli, ocenia pozytywnie działania Fundacji im. Brata Alberta (zwanej dalej Fundacją) w badanym zakresie pomimo stwierdzonych uchybień.

Ocenę ogólną uzasadniają następujące uwagi i oceny szczegółowe:

1. NIK ocenia pozytywnie działalność Fundacji, w latach 2008 – 2010 (I półrocze), w zakresie organizacji i funkcjonowania Warsztatu. Regulamin Organizacyjny WTZ (Regulamin) został zatwierdzony przez Radę Fundacji i zawierał zapisy wymagane § 5

ust. 2 pkt 4 rozporządzenia o wtz¹, a od 1 stycznia 2009 r. Rada Fundacji zatwierdziła wyodrębniony z Regulaminu dokument dotyczący Treningu Ekonomicznego.

2. Zastrzeżenia NIK budzi prowadzenie działalności WTZ w godzinach nie odpowiadającym określonym w Regulaminie, tj. od 7.00 do 15.35 zamiast od 7.30 do 14.30. Ponadto NIK zwraca uwagę, że czas przebywania na zajęciach był niejednakowy dla poszczególnych uczestników oraz różny od liczby godzin zajęć wskazanej w Regulaminie WTZ, tj. wynosił od 6 i ½ godziny do 8 i ½ godziny zamiast 7 godzin. NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Kierownika WTZ, że wynikało to z konieczności zorganizowania dowozu 21 osób na zajęcia w godzinach pracy Warsztatu, jednak zwraca uwagę na nieuwzględnienie tego faktu w Regulaminie. Ponadto stwierdzono, że w dokumentacji WTZ posługiwano się różnymi nazwami jednej pracowni (krawiecka lub krawiecko – dziewiarska).
3. Działalność WTZ realizowano zgodnie z postanowieniami Umowy nr 2/WTZ/2001 o utworzeniu Warsztatu Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych, zawartej w dniu 2 lutego 2001 r. pomiędzy Starostwem Powiatowym w Chrzanowie a Fundacją im. Brata Alberta. Umowa ta wraz z kolejnymi aneksami zawierała elementy określone w rozporządzeniu o wtz za wyjątkiem wskazania wymaganych kwalifikacji pracowników. Ponadto NIK zwraca uwagę, że w zajęciach rehabilitacyjnych uczestniczyły dwie dodatkowe osoby (spoza listy 30 uczestników), mimo że Umowa nr 2/WTZ/2001 nie zawierała zapisów o możliwości zwiększenia liczby uczestników a zasady uczestniczenia tych osób w zajęciach nie zostały uzgodnione z PCPR. NIK przyjmuje wyjaśnienia Kierownika Warsztatu, że dodatkowe dwie osoby, które aktualnie znajdowały się na liście osób oczekujących na kwalifikację i przyjęcie do Warsztatu brały sporadycznie udział w zajęciach od lipca br. na /cyt./: „zasadzie „wolnego słuchacza”, ich udział w zajęciach podyktowany był koniecznością stopniowej adaptacji społecznej a obie osoby znajdowały się na liście oczekujących i były w trakcie procedury uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności. Zdaniem NIK uczestnictwo tych osób powinno być uzgodnione z PCPR a ponadto taka praktyka prowadzić może do obniżenia jakości realizowanych zadań z uwagi na zwiększenie liczby osób znajdujących się pod opieką jednego terapeuty.
4. NIK nie wnosi uwag do formy oraz terminowości opracowywania planów finansowych WTZ na lata 2008-2010. Plany te były składane do PCPR w Chrzanowie z podziałem na

¹ rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. Nr 63, poz. 587)

poszczególne rodzaje kosztów zaliczonych do kosztów działalności warsztatu finansowanych ze środków PFRON oraz procentowego udziału środków PFRON w ogólnej kwocie środków na działalność warsztatu, określonych w § 5 ust. 4 i 5 rozporządzenia o wtz (tj. 90 %). Kwota środków na działalność WTZ corocznie była określana w formie aneksu do umowy zawierającego katalog kosztów odpowiadający kosztom wskazanym w rozporządzeniu o wtz. Aneksy były zawierane w terminie i w formie określonej w § 5 ust.5 ww. rozporządzenia.

5. Liczba etatów w WTZ na dzień 30 czerwca 2010 r. wynosiła 11 i była zgodna z umową nr 2/WTZ/2001. Wprawdzie w ww. umowie ani w aneksach nie określono niezbędnych kwalifikacji do zajmowania poszczególnych stanowisk, jednak NIK zwraca uwagę, że dwóch instruktorów terapii nie posiadało wykształcenia specjalistycznego a jedynie wykształcenie ogólnokształcące. PCPR po kontroli prawidłowości w zakresie zatrudniania i kwalifikacji kadry Warsztatu w 2007 r. stwierdziło, że /cyt./: „Pracownicy posiadają wymagane kwalifikacje”. NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Kierownika WTZ, że po uzyskaniu w 2005 r. stanowiska Biura Pełnomocnika w tej sprawie, Fundacja rozważała indywidualnie każdą kandydaturę zarówno pod względem kwalifikacji zawodowych jak i predyspozycji osobowościowych oraz dotychczasowego doświadczenia zawodowego (ukończone kursy oraz staż pracy). Ponadto w obowiązującym Regulaminie Wynagradzania Fundacji istniał zapis dotyczący wymaganych kwalifikacji pracowników WTZ i wymagania te były brane pod uwagę przy zatrudnianiu pracowników.
6. Zatrudniony w WTZ psycholog, nie spełniał formalnych wymogów określonych w art. 7 ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz.U. Nr 73 poz.763 ze zm.), tj. nie posiadał dokumentu poświadczającego o wpisaniu na listę psychologów Regionalnej Izby Psychologów. Z uwagi jednak na nieutworzenie do dnia dzisiejszego Regionalnej Izby Psychologów Województwa Małopolskiego, opisanego powyżej faktu nie można traktować jako nieprawidłowość.
7. NIK nie wnosi uwag do sposobu prowadzenia dokumentacji 30 uczestników WTZ oraz procedury przyjmowania nowych uczestników. Dokumentacja ta zawierała informacje wymagane w § 11 rozporządzenia o wtz, tj. informacje dotyczące: podstawy do zakwalifikowania osoby niepełnosprawnej do uczestnictwa w warsztacie, miejsca zamieszkania, stanu rodzinnego uczestnika, jego warunków mieszkaniowych i bytowych, współpracy z rodzinami lub opiekunami uczestnika warsztatu, przyczyn zaprzestania

uczestnictwa w warsztacie, działalności rehabilitacyjnej warsztatu, w tym w zakresie realizacji indywidualnych programów. W badanym okresie zatwierdzenie przyjęcia nowego uczestnika Warsztatu dokonywano na posiedzeniu Komisji Kwalifikacyjnej w skład której wchodził przedstawiciel PCPR.

8. Na 15 zbadanych indywidualnych programów rehabilitacji (IPR), dla 14 uczestników dokumenty zostały opracowane przez Radę Programową w wymaganym terminie 3 miesięcy od daty przyjęcia do WTZ. We wszystkich skontrolowanych IPR określono elementy wymienione w art. 10 a ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych² (zwanej dalej ustawą o rehabilitacji), co NIK ocenia pozytywnie. Nieprawidłowo natomiast sporządzano IPR co 3 lata zamiast corocznie jak stanowi to § 14 ust. 1 rozporządzenia o wtz.
9. Rada Programowa co najmniej trzykrotnie przedłużyła 6 uczestnikom trzyletni pobyt w WTZ z uwagi na „pozytywne rokowania co do przyszłych postępów”, natomiast 7 osobom przedłużono pobyt ponieważ nie znalazły one miejsca w ośrodkach wsparcia. Ponadto kontrola wykazała, że od 2002 r., w ani jednym spośród 17 przypadków zakończenia terapii w WTZ, przyczyną jej zakończenia nie było podjęcie zatrudnienia po uprzednim zajęciu stanowiska przez RP. NIK zwraca jednak uwagę, że spośród tych osób, które zakończyły terapię 13 odeszło na własne żądanie (w tym dwie podjęły później pracę) a cztery osoby zostały usunięte na mocy decyzji RP z uwagi na przekroczenie regulaminu WTZ. Zdaniem NIK, efekty założone w art. 10a przywołanej wyżej ustawy o rehabilitacji, nie zostały przez WTZ w pełni osiągnięte. Kontrola wykazała, że ponieważ w przypadku 13 (tj. 43 %) osób, sześćioletnia lub dłuższa rehabilitacja w Warsztatach nie przyniosła do tej pory oczekiwanych rezultatów. NIK przyjmuje do wiadomości wyjaśnienia Kierownika WTZ, że możliwość opuszczania WTZ przez jego uczestników, (stosownie do wskazań Rady Programowej) jest często postrzegana przez jego rodzinę jako wykluczenie podopiecznego ze środowiska, a nie kolejny etap rehabilitacji, który może być realizowany w ośrodku wsparcia lub poprzez podjęcie pracy na rynku pracy chronionej.
10. W ocenie NIK Warsztat miał dobre warunki lokalowe. W pomieszczeniach na parterze usunięto bariery architektoniczne a ponadto dysponowano schodłazem. Powierzchnia przypadająca na jedną osobę wahała się od 3,72 m² do 6 m², w zależności od pracowni. Pomieszczenia były użytkowane nieodpłatnie, na podstawie umowy użyczenia zawartej

² Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zm.

w dniu 8 października 1999 r. pomiędzy Fundacją im. Brata Alberta a Parafią Piotra i Pawła i przedłużonej na kolejne 10 lat w dniu 9 marca 2009 r. Obecna umowa obejmowała powierzchnię 618 m², tj. większą o 238 m² w stosunku do powierzchni określonej w umowie o utworzeniu WTZ zawartej w 1999 r.

11. Zadania Rady Programowej (RP) zostały określone w sposób zgodny z postanowieniami art. 10 a ust. 5 ustawy o rehabilitacji oraz § 14 rozporządzenia o wtz. Zadania te wskazano zarówno w Regulaminie jak i dodatkowo w ustalonym Regulaminie Rady Programowej, co Izba uznaje za dobrą praktykę. Regulamin RP zawierał poza zadaniami określonymi ww. przepisach m.in. takie zadania jak:

- wskazywanie uczestnikowi WTZ możliwości i form dalszej rehabilitacji,
- ustalanie składów osobowych grup terapeutycznych oraz ich tygodniowego harmonogramu zajęć,
- opracowywanie projektów terapeutycznych dotyczących organizacji okazjonalnych imprez, wycieczek oraz kiermaszu wyrobów uczestników,
- administrowanie zespołem samokształceniowym realizującym zadania w oparciu o harmonogram uwzględniający terminy i tematykę spotkań, osoby odpowiedzialne za ich realizację.

Mimo, że Rada Programowa nie sporządzała corocznych IPR jej działalność w pozostałym zakresie zasługuje na pozytywną ocenę.

12. NIK nie wnosi uwag w zakresie dostosowania organizacji zajęć w WTZ do indywidualnych programów rehabilitacji, współpracy z rodzicami lub opiekunami oraz ustalania i rozliczania środków finansowych otrzymywanych przez uczestnika w ramach treningu ekonomicznego. Działalność ta, a także sposób ustalania wysokości oraz sposób wypłacania uczestnikom środków finansowych w ramach treningu ekonomicznego i dokumentowanie tych działań było zgodne z postanowieniami rozporządzenia o wtz oraz stosownych regulaminów, przy czym Rada Programowa nie wydawała opinii w sprawie sposobu wydatkowania środków treningu finansowego. Środki na trening ekonomiczny były przyznawane i wypłacane w kwocie nie przekraczającej kwoty ustalonej w rozporządzeniu o wtz a maksymalna miesięczna kwota została ustalona przez Kierownika WTZ w wysokości 50 zł. Kwotę do wypłaty dla uczestnika określała Rada Programowa uwzględniając obniżki wynikające z nieobecności lub naruszeń Regulaminu w oparciu o przyjęty w Warsztacie system motywacyjny.

12. NIK nie wnosi uwag do wydatkowania i rozliczania środków PFRON przez Fundację w okresie objętym kontrolą. WTZ został wyodrębniony w ramach Fundacji pod względem organizacyjnym i finansowym, prowadził wydzieloną ewidencję księgową, oraz posiadał wyodrębniony rachunek bankowy, na który PCPR przekazywał środki PFRON. Szczegółowa kontrola 58 faktur na łączną kwotę 40.847,27 zł wykazała, że w przypadku wydatków sfinansowanych ze środków PFRON wszystkie koszty nimi udokumentowane mieściły się w rodzajach kosztów określonych w § 19 ust. 1 rozporządzenia o wtz. NIK nie wnosi uwag co do gospodarności użytkowania przez Warsztaty posiadanego samochodu do przewozu uczestników jak i dokumentowania związanych z tym wydatków. Również zakupy i wymiana niezbędnego wyposażenia Warsztatu nie budzi zastrzeżeń NIK, wydatkowane w kolejnych latach kwoty nie przekraczały 3 % budżetu i były uzgadniane z PCPR poprzez zapisy w planach wydatków i wykazywane w sprawozdaniach przekazywanych do PCPR.
13. Terminowości przekazywania przez Warsztat sprawozdań kwartalnych nie budzi uwag NIK. Po ich otrzymaniu PCPR przekazywał na wyodrębniony rachunek WTZ kolejną transzę środków - w terminach do 25 następnego miesiąca po zakończeniu kolejnego kwartału. Zastrzeżenia NIK budzi natomiast wykazywanie naliczonych odsetek bankowych wyłącznie w sprawozdaniach rocznych, co stoi w sprzeczności z § 20 ust. 2. rozporządzenia o wtz. Otrzymane środki PFRON nie były zatem pomniejszane o wysokość naliczonych odsetek bankowych, należy jednak zaznaczyć, że dochód z prowadzenia rachunków bankowych (w latach 2008 – 2009) wyniósł zaledwie 0,02 zł i został przekazany na rachunek PCPR, natomiast w br. odsetki wyniosły 5,40 zł i do czasu zakończenia niniejszej kontroli nie zostały przekazane na rachunek PCPR.
14. Roczne sprawozdania do PCPR, o których mowa w § 21 rozporządzenia o wtz były składane przez Fundację terminowo, tj. do 1 marca następnego roku po okresie sprawozdawczym. Zastrzeżenia NIK budzi jednak forma tych sprawozdań. Były to obszerne kilkusetstronicowe dokumenty zawierające szczegółowy opis będący powieleniem dokumentacji dotyczącej każdego z uczestników (m.in. IPR), zawierały także dane osobowe uczestników z opisem niepełnosprawności. Sprawozdania te nie zawierały syntetycznej formy zawierającej dane liczbowe wymagane § 21 ust. 2 pkt 2) rozporządzenia o wtz, (tj. m.in. informacji o formach i metodach realizowanej działalności rehabilitacyjnej, liczbie uczestników, którzy poczynili postępy w zakresie: zaradności osobistej i samodzielności, rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej). Ww. dane

były wprowadzić wplecione w poszczególne opisy, jednak w przekazanym sprawozdaniu nie została dokonana synteza wykazująca wymagane dane liczbowe. NIK uwzględniła wyjaśnienia Kierownika WTZ, że nie określono formy składanych rocznych sprawozdań a PCPR nie zgłaszał uwag w tym zakresie. Izba zwraca jednak uwagę, że w świetle obowiązujących przepisów należy pamiętać o obowiązku zapewnienia anonimowości danych i zachowania szczególnej staranności w zakresie przetwarzania i administrowania danych osobowych i wrażliwych oraz o gospodarnym ograniczaniu do niezbędnego minimum ilości powielanych dokumentów.

15. NIK ocenia pozytywnie działania WTZ w zakresie gospodarowania dochodem ze sprzedaży produktów wykonanych przez uczestników Warsztatu w ramach terapii. Dochód ten wynosił odpowiednio: w 2008 r. 13.841,85 zł, w 2009 r. 12.949,15 zł, w I półroczu 2010 r. 5.634,59 zł, a uzyskiwane kwoty nie przekraczały kwoty wskazanej w § 10 ust. 3 rozporządzenia o wtz. Pozyskane środki uzyskane ze sprzedaży prac wykonanych w ramach terapii wydatkowano w porozumieniu z uczestnikami na ich integrację społeczną, tj. m.in. na wycieczki, wyjścia do kina, teatru, restauracji, udział w spartakiadach sportowych, przeglądach teatralnych, muzycznych, wyjazdach na basen, organizacji wystaw promujących dorobek Warsztatu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie wnosi o:

1. Sporządzanie corocznie przez Radę Programową indywidualnych programów rehabilitacji.
2. Zmianę formy sporządzanych sprawozdań rocznych tak aby zawierały syntetycznie przedstawione wymagane dane liczbowe.
3. Uaktualnienie Regulaminu Organizacyjnego w zakresie godzin zajęć oraz nazw pracowni.
4. Ustalenie zasad uczestnictwa dodatkowych osób w zajęciach WTZ w porozumieniu z PCPR i wskazaniem sposobu ich finansowania.
5. Rozważenie wyrażania przez Radę Programową opinii dotyczącej oceny wydatkowania środków w ramach treningu ekonomicznego.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Prezesa Fundacji, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego

wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Prezesowi Fundacji prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia przez właściwą komisję NIK.

Otrzymują:

1. *Adresat.*
2. *Akta kontroli.*